

Deelgemeente Delfshaven

Elke maand belicht het Gemeentearchief Rotterdam op deze plek (de historie van) een deelgemeente. Deze keer Delfshaven.

De deelgemeente Delfshaven, met ruim 70.000 inwoners, bestaat uit Delfshaven zelf, Nieuwe Westen, Middelland en Schiemond aan de oostkant van de Delfshavense Schie, en uit Spangen, Bospolder/Tussendijken en Oud Mathenesse met het Witte Dorp aan de westkant. De deelgemeente wordt hoofdzakelijk gekenmerkt door het grote aantal migranten, waardoor het karakter van de wijk veranderde hetgeen de nodige problemen met zich meebracht. Na verkrotting brak een tijd aan van woningrenovatie en stadsvernieuwing.

Stadsrechten

Delfshaven ontstond als haven van Delft toen in 1389 de Delfshavense Schie werd gegraven die Delft verbond met de Maas. Delfshaven bloeide door haringvisserij en walvisvaart, maar was ook overgeleverd aan oorlogen (Hoekse en Kabeljauwse twisten, Watergeuzen en Spanjaarden). De beroemdste inwoner Piet Hein, veroveraar van de Spaanse Zilvervloot, werd in 1870 geëerd met een standbeeld. Voor de Pilgrimfathers was Delfshaven het vertrekpunt naar Amerika. Delfshaven riep zich in 1795 onder protest van Delft uit tot zelfstandige gemeente. In 1825 kreeg ze stadsrechten die ze in 1886 kwijtraakte toen het door Rotterdam werd geannexeerd. Het bombardement van 14 mei 1940 liet Delfshaven ongemoeid. In 1960 werd Historisch Delfshaven, met vele bezienswaardigheden, uitgeroepen tot beschermd stadsgezicht.

Opzoomeren

Middelland werd in 1887 ontworpen door stadsarchitect G.J. de Jongh als wijk met allure: Heemraadssingel, Mathenesserlaan en Claes de Vrieselaan. In Middelland vestigde zich in 1901 het gemeentearchief. Het Nieuwe Westen, gebouwd aan het begin van de twintigste eeuw, heeft als bekend punt het Mathenesserplein (1927-1929). De wijk introduceerde eind jaren tachtig het begrip 'Opzoomeren', dat zelfs in het Van Dale-woordenboek is opgenomen. Bewoners van de Opzoomerstraat vonden dat hun straat schoner, veiliger en gezelliger moest worden. Schiemond is in de jaren tachtig ontstaan op de vrijgekomen haventerreinen van onder andere de werf Wilton-Fijenoord.

De polder aan de westkant van de Delfshavense Schie werd aan het begin van de twintigste eeuw bebouwd. Door de grote stroom nieuwe arbeiders was uitbreiding noodzakelijk. Spangen is volgens de modernste inzichten gebouwd door architecten zoals J.J.P. Oud en M. Brinkman. Het woonblok aan de Justus van Effenstraat is wereldberoemd. Het Sparta Stadion 'Het Kasteel' (1916) is een icoon, evenals het door H.P. Berlage ontworpen Spiekman-monument (1923) aan het P.C. Hooftplein. Hendrik Spiekman was het eerste socialistische raadslid van Rotterdam.

'Vergeeten bombardement'

Bospolder/Tussendijken werd voor een deel bebouwd met sociale woningbouw van architect Oud. Op 31 maart 1943 trof een geallieerd bombardement, het zogenaamde 'vergeeten bombardement', het westelijk deel van de wijk waarbij 326 doden vielen. Een monument voor de slachtoffers, een ontwerp van Mathieu Ficheroux, werd in 1993 onthuld door minister-president R.F.M. Lubbers.

Het Witte Dorp in Oud Mathenesse werd in de jaren twintig door architect Oud opgezet als tijdelijk onderkomen voor minder valide arbeiders. De witte arbeiderswoningen, gebouwd in een driehoekig, symmetrisch stratenplan, gaven de naam aan de wijk. Door opzet van het plan, efficiënte indeling en kleurgebruik (bijvoorbeeld gele en blauwe kleuraccenten) kreeg het Witte Dorp internationale bekendheid. Nadat het in 1985 onder veel protest werd afgebroken, kwam, om het dorpse karakter te behouden, laagbouw op het oude stratenplan. Als eerbetoon aan Oud plaatste men een reconstructie van de directiekeet.

Deelgemeenten

Rotterdam kent dertien deelgemeenten en Rozenburg wordt naar alle waarschijnlijkheid in maart 2010 de veertiende. Een deelgemeente, ingesteld door de gemeenteraad, is het laagste bestuursorgaan in een gemeente. Ze heeft meestal een eigen volksvertegenwoordiging, de deelraad, en een dagelijks bestuur. Elke deelgemeente in Rotterdam bestaat uit verschillende wijken, behalve Pernis, die een zogenaamde 'status aparte' heeft. In Nederland kent ook Amsterdam het deelgemeentestelsel. Meer informatie op www.deelgemeenten.rotterdam.nl